

Передплата

на «РУСЛАНА» вивозить:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор
на пів року 10 кор
на чверть року 5 кор
на місяць 1-70 кор

За границею.

на цілий рік 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очі і душу ми вирнеш; а не возьмеш милости — віра не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслан» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція зведена в Агенції Соколовського в пасажі Гавсманна.

Рукописи зберігає ся лише на попереднє застереження. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошена звичайні приймають ся по шві 20 с. від стрічки, а в «Надсільні» 40 с. від стрічки. Подляк і приватні донесени по 3) с. від стрічки.

Німеччина принаглює.

(X) Ми вже нераз на сім місци вказували на се, що справа віднови торгових договорів з заграничними державами стає для австрійско-угорської монархії щораз пильнішою. Недавно тому німецькі аграрники спонукали канцлера гр. Більова до заяви, що він не думає про виповідженє торгових договорів, а хоче поступати дотеперішньою дорогою, себ то підготувати віднову давних договорів, отже також з австрійско-угорскою монархією, щоби відтак заступити їх новими. Справді Німеччина доси жадній державі не виповіла договору, але розпочала пересправи з деякими державами, отже можн було сподівати ся, що з черги приступить Німеччина до переговорів з нашою монархією. І се справді послідувало дипломатичною дорогою. Нема ніякого сумніву, що наша монархія бажає заключеня торгового договору з Німеччиною, бо сеж в її інтересі, але инша знов річ, як до сего довести.

Головною перепорою заключеня торгового догору Австро-Угорщини з Німеччиною була т. зв. формулка Селя, котра вимагає насамперед уложеня спільної тарифи цлової австро-угорської, поки має ся приступити до договорних пересправ з иншими заграничними державами. Одначе в дійсности не є се такою важною перепорою, скоро помимо сеї формулки переведено переговори про торгову провізорию з Італією, скоро такий тимчасовий договір з Італією заключено, хоч угорський сойм не уділив уповажнення до всего того. Угорщина освоїла ся отже зовсім з довершеним фактом, позаяк і тамошна обструкція неперечно переконана про конечну потребу такого договору.

Тепер знов розходить ся о віднову торгового договору з Німеччиною, зглядно о заключенє сего договору. Хоч би як гладко йшли такі підготовні договори, то робота потриває кілька місяців. Аграрники німецькі наирають на своє правительство і Німеччина бажає розпочати вступні переговори з нашою монархією, позаяк Німеччина має уже свою цлову тарифу. Але Австро-Угорщина не приготовлена ще до таких переговорів, цлова тарифа ще не покінчена, деякі позиції ще відрочені, а не знати, коли она стане законом; австро-угорска угода висить також ще у воздуху, а понад тим усім як мара стоїть Сельова формулка.

Що-до сеї Сельової формулки станули вже раз обосторонні правительства нашої монархії, отже й гр. Тіса, що її не можна уважати перепорою до вступних переговорів, як се показало ся при тимчасовім договорі торговім з Італією, отже й тепер повинні виступити рішучо проти такої недорічности.

Цлово-торгова конференція, що має посередничити в підготовці однородних підвалин для межинародних договорів, вже скликана, а хоч поки-що покликані в тій цілі члени конференції ще не дістануть

відповідних поручень, то всеж таки на конференції буде витичена дорога, якою они мають поступати в справі висказаного Німеччиною домаганя. Раз уже правительства дали собі раду з формулкою Селя, отже й тепер не повинні спинити ся нею, щоби розпочати торгові переговори з Німеччиною. Само собою розуміє ся, що й автономна цлова тарифа раз повинна бути довершена, а також і справа угоди австро-угорської раз наконечно полагоджена, наколи торгові договори з заграничними державами мають здійснити ся. Як-раз торгові договори з заграницею приневолюють нашу монархію конечню зробити якийсь внутрішній лад а бодай довести до якогось тимчасового розему, щоби ті договори ухвалити.

Конечну потребу сего відчувають не лише німецькі але й чеські і взагалі всі круги економічні, то само й угорські. Німеччина домагає ся, щоби приступити до полагоди сеї справи і розходить ся о те, щоби Австро-Угорщина не була останньою. Уже вступили на ту дорогу Росія, Швайцарія, Італія і Бельгія, приходить черга й на Австро-Угорщину. А наша монархія має може більше інтересу випередити в тім згляді згадані держави, позаяк 48% нашого загального вивозу забирає як-раз Німеччина. Все розбиває ся о внутрішню неспроможну монархії наслідком обосторонної бездійности державної ради і угорського сойму. Задля того цлова тарифа в теперішнім виді мусить бути основою переговорів, поки законодатні тіла не ухвалили иншої. Небавом будуть приневолені делегати австро-угорські удати ся до Берлина (бо сим разом на него принала черга), щоби розпочати роботу, інтерес держави вимагає, щоби внутрішнє безробітє не ставало перепорою і задля того обосторонні правительства повинні подбати, щоби ті перепони усунєно обопільним порозумінєм.

Руске Товариство педагогічне у Львові.

(Звіт Головного Виділу за час від 1. серпня 1902 до 31. серпня 1903).

Товариство удержувало три бурси і жіночу виділову школу, устроїло пополудневий курс науки рускої мови і курс для анальфабетів.

Жіночий інститут.

З початком шкільного р. 1902/3 Товариство засновало бурсу для дівчат ім. св. Ольги, щоби сим дати спроможність образования дівчат біднійшим родичам. З огляду на се, що до інституту для дівчат, заснованого р. 1900/1, зголосило ся лиш 12 учениць, Виділ порішив злучити оба інституту для дівчат в льокалу при ул. Сави ч. 3 і віддати їх під одну управу. — До комітету належали: о. совітник Олександр Стефанович, о. совітник Евг. Гузар, п. Др. Софія Морачевска і М. Білецка. Настоятелькою і учителькою була п. Евст. Тишинська, господинею п. Йосифа Венгрияновичева і п. Йосифа Селінська. Учениць було 12 за оплатою 40 К, а 26 за оплатою 12—30 К.

В р. 1903/4 зголосило ся до дешевого інституту ім. св. Ольги до 60 дівчат, а в льокалу

при ул. Сави ч. 3 можна помістити найбільше 40. Тому Виділ порішив відділити Інститут довший і помістити его при ул. Курковій ч. 29. В сім інституті до комітету належать: о. совітник Гузар, проф. Алиськевич і п. М. Галіковска. Настоятелькою є п. Марія Булова, вдова по сьвященнику. В сім інституті поміщено 14 дівчат, учениць школи вправ, школи виділової ім. Шевченка і учат. семинарії.

В інституті ім. св. Ольги, поміщенім при ул. св. Сави ч. 3, до комітету належать: о. Совітник Ол. Стефанович, Др. Софія Морачевска, п. М. Мороз і п. М. Білецка. В сім інституті поміщено 36 дівчат. Настоятелькою є п. Пацлавска, господинею п. Величковска.

Інститут під покровом св. о. Николая

єствує вже 16 літ і містить ся при ул. Театинській ч. 19 у Львові. В склад комітету, що з порученя Виділу Руского Товариства педагогічного управляє Інститутом, входили: о. крил. Іван Чапельський яко голова, проф. Василь Білецький, проф. Ілья Кокорудз, адвокат др. Ст. Федак, лікар др. Антін Хомин і Коєт Паньковский яко члени. Сей послідний був заравом настоятелем Інституту.

Попри релігійно-моральне вихованє мав комітет на оці товариске пожитє учеників. Помочию при науці занимали ся інструктори поодиноких клас. Се академіки або ліпші ученики, що в Інституті остають безплатно. Образование шкільне розширювано домовою лектурою під надзором настоятеля. В огороді, де в літі перебувають ученики в часі свободнім від науки, є бари і рек до гімнастики; майже що неділі і сьвята відбувано дальші проходи в львівські околиці. Комітет мав на оці, щоби ученикам подавано все страви як найздоровші і в тім згляді ішов за радою д-ра Хомина, що безкорисно питомцям уділяв лікарських рад. Принятих було з I кл. гімн. 9, з II кл. 6, з III кл. 6, з IV кл. 5, з V кл. 6, з VI кл. 6, з VII кл. 4, з VIII кл. 7, з народних шкіл 3, а академіків 2. З того було сьвященничих дїтей 29, учительських 8, селянських 6, урядничих 8, а світ 5. Результат загальної класифікації такий: першу класу з відзначенєм дістало 4 учеників, класу другу 2, поправку 4, инші класу першу. До іспиту зрілости сідало 7 елевів і всі здали его з добрим успіхом.

Приходи Інституту виносили 22,008-74 К, а розходи 22,007-14 К; остала надвижка 1-60 К. Маєток Інституту вносиєв 1.560 К.

Бурса.

До комітету бурси були вибрані: о. Волод. Ганицький, яко голова; Яр. Вітошинський яко науковий директор; о. Л. Лужицький, яко сьвященник; Др. Ст. Федак, правний дорадник; Др. Евг. Озаркевич, яко лікар; Др. М. Коцюба і уч. Ів. Стронський, яко члени. — Заряд бурси складає ся з проф. Яр. Вітошинського яко директора і М. Посацкого, академіка, яко настоятеля. До бурси було прийнятих 100 питомців на ціле удержанє, а 4 на арч, так що разом 104 ученики рускої гімназії у Львові мали удержанє, харч, поміч в науці і старанну опіку. Бурса поміщена при ул. Вірменській ч. 2. Оплата вносила від 12—20 К; пересічно 15 К місячно. Зпоміж учеників 4 мали удержанє безплатно. В II півроці р. шк. отворено для 8 учеників слабших талантом і менше пильних інтернат за підвищеною оплатою 24—40 К. Результат класифікації був слідуочий: На 96 питомців бурси

одержало 20 учеників степені відзначають, прочі всі (76) першу класу. Зпоміж 8 питомців інтернату одержало 4 першу класу, а 4 другу.

Щоби удержати добрий стан здоровля, уважав Заряд бурси на чистоту в кімнатах, здоровий воздух та харч, вислав питомців частійше до купелі; всі питомці ходили крім сего що дня на проходи поза місто під проводом настоятелів. У всіх справах, що відносять ся до гігієни як і в недугах питомців ішов заряд за радою п. д-ра Озаркевича, д-ра Вахнянина і д-ра Грушкевича, що в кождім случаю уділяли питомцям безплатно лікарської поради в своїм домі і в бурсі. Комітет складає їм за те щирю подяку. Завдяки повисше наведеним обставинам, стан здоровля питомців протягом цілого року — мимо невідповідного поміщення бурси — був добрий, бо з винятком звичайних у молодежи легких недуг (біль голови, зубів, горла, очей) не було ані одного случаю поважнійшої недуги.

Заряд бурси звертав не менше старанну увагу на релігійно-моральне виховане повіреної собі молодежи, при чім користував ся світлою радою і помічню духовника о. Л. Лужницького. Так отже придержували ся питомці точно всіх практик релігійних, приписаних Церквою; в дні вільні від обов'язків шкільних ходили також всі разом до церкви та учили ся два рази тижнево співу церковного під проводом директора. Щоби питомцям дати нагоду доповнювати шкільне образоване дома, удержував заряд бібліотеку, зложену з творів відповідних для молодежи; крім сего звиділи питомці під проводом настоятелів музеї міста Львова, при чім уділено їм відповідних пояснень. В кімнатах бурси устроювано від часу до часу відчити та виклади з літератури і історії рускої та австрійської, за всігди в присутности директора і за его апробатою.

В сім році шк. розширено значно бурсу Товариства та прийнято до неї 140 питомців, учеників рускої гімназії; щоби всім питомцям забезпечити належату опіку і догляд, упросив Комітет бурси Впов. п. Володимира Адріановича, проф. ак. гімназії на другого директора наукового.

Удержане бурси стояло 18.810/66 К готового гроша, які покрили вкладки учеників, запомаги і добровільні жертви нашої публіки, що вносили всего 354/20 К. Жертви в натуральних були вартости 700 К.

Виділова жіноча школа

імені Шевченка (з рускою мовою викладною) з правом публічності, містять ся при пл. Стрілецькій ч. 6. З початком шкільного року було 159 учениць, а при кінці 150. Науки уділяли в сій школі пп.: Марія Ардавіна, Ольга Барвіньска, Марія Білецька, К. Вашневска, Олена Галіковска, Марія Козаківна, Олена Кулачківска, Йосифа Паньківска, Олена Прашилівна, Олена Прокопівна, Евг. Сабатівна: дальше професори акад. гімназ. Вас. Білецький, Іван Боберський, Ів. Громницький, Юл. Левяцкий, др. Т. Мандибур і др. М. Пачовський, проф. унів. др. К. Студинський радник Н. Вахнянин, проф. VI гімназ. Анд. Аліськевич, проф. семин. др. Вол. Коцюбовський і др. М. Коцюба, дир. шк. вирав Н. Мороз, катехити о. Т. Лежогоубський і о. Стефан Мохнацкий, вікниці др. Антін Хомин, лікар.

На удержане школи виплатив краєвий виділ ухваленоу соймом на р. 1902 субвенцію 6400 К. На р. 1902/3 ухвалив сойм на внесене Ви. посла Барвіньського дати на удержане п'ятьох класів сєї школи квоту 8000 К. Сю суму виасигнував кр. виділ доперва в падолисті 1903. Від тепер буде школа одержувати постійно ту квоту. Рускі народні товариства дали 100 К.

Курс пополудневий науки руского язика.

В р. шк. 1902/3 удержувало Товариство при школі виділовій безплатно пополудневий курс науки рускої мови для тих учениць, котрі ходять до польських шкіл і не мають спромоги вивчити ся матерної мови. Сей курс обнимав два відділи. На I. відділі вписало ся 69, на II. 63 учениць. На I. відділі учила К. Вашневска, на II. Марія Білецька. Курс закінчено торжественно дня 4. липня. Дівчата вказали в знаню рускої мови значний поступ і дали наглядно доказ, що скінчили сей курс з великим успіхом.

Курс для анальфabetів.

В р. 1902/3 удержувало Товариство при

женській школі виділовій ім. Шевченка курс анальфabetів о трех відділах, одним мужеским і 2 женеских. На I. відділі було 61 учениць, на II. 27, на III. мужеским 23 учеників. На першій курсі учили п. М. Білецька і п. В. Коцюбовска, на другім п. О. Будзівонска, на третім п. К. Вашневска. Якийсь час учив п. Іван Стронський. Релігії учив о. Пилипів. Курс сей закінчено торжественно дня 5. липня. Учасники курсу внесли досить значне знане читаня і писаня як і много відомостей з катехизму і історії Руси.

На увагу крамарям.

Більше інстинктивно як з обчислення беруть ся наші люди в послідних часах чим раз більше до заснованя крамниць. Побуджені хвилевою заохотою, беруть ся навіть горячо до крамничої торгівлі, уважаючи однак сию торгівлю яко побічне заняте при своїм рільнім господарстві для поліпшеня свого материяльного стану. Як з одної сторони ся проява є вірадою, так знова з другої мимоволі насуває ся питане, чи крамниці засновані і ведені в таких условинах як доси, можуть розвинути ся і принести пожаданий хосен властителю, та яка користь з того для загалу?

Гляньмо оком позад себе на недавню минулі часи. Почавши від першої половини 1870-их років, часописи наші без ріжниць партій, майже без перестанку накликають і заохочують до закладаня крамниць, виказуючи користи, які з того жерела можуть мати рухливійші і енергічнійші одиниці не лише для себе самих, але для цілої своєї родини. А місце в нашім краю для таких одиниць є не для соток, але для тисячів. Під впливом та при публічній заохоті починають вже в першій половині 1870-их років по-вставати ту і там крамниці, покриваючи з кождим роком чим раз густійшою сіткою наш край.

Але чи полишя ся який видний успіх розвою певних крамниць? Чи крамарство наше, що-до свого числа, днес вже поважне, успіло станути на таких основах, що віщує красшу будучність? Чи крамарі наші, в таких обставинах, в яких ведуть они свої крамниці, успіють витворити засібний, свідомий і патріотичний стан купецкий, брак котрого так дуже відчуває галицька Русь? На ті питання коротка відповідь.

При таких устрою крамарства, як днес, не можна дивити ся з повною вірою в ліпшу будуччину, а тим менше надіятись, що нинішнє крамарство причинить ся до скріпленя національного організму, витворюючи з поміж себе засібний стан купецкий.

З головніших причин, котрі утрудняють розвій крамниць, належить підвести отсі:

1) Дуже мала інтелігенція наших крамарів, в наслідок чого не може виробити ся у них змісл. купецкий, бо беруть ся до веденя особливо сельских крамниць люди, що так скажу — прямо від плуга. Хоч не збуває кождому з них на енергії, що заслугує на публічне признає, але без фахових підготовлень, не розуміючи ся на вазі і мірі, без знаня примітної рахунковости купецкої, не маючи при тім понятя про товарознавство;

2) Недостаток організації між крамарями;

3) Недостаток складів товарів крамничих, задля чого крамарі заосмотрюють свої крамниці в товар у маломісточкових жидів-перекупців, котрі властивий бариш ховають у свої кишені, а наші крамарі несвідомо стають тим самим лиш жидівскими агентами продавцями;

4) Брак інструктора крамничного, фахового, котрий відбув за лядою практику в склеї коріннім і мав нагоду заізнати ся з торгівлею товарами блаватними і зелізними, бо лише такий інструктор зможе віддати правдиву прислугу крамарям і цілому крамарству, а на кождого иншого інструктора шкода одного сотика;

5) Брак попертя навіть зі сторони тої часті суспільности, для котрої головно крамниці заснована. Наша суспільність купить все радше деінде, аби не дати свому заробити;

6) Брак постійного (?) попертя зі сторони праси.

М ж Бойками, торгуючими овочами у Льво-

ві, є традиція, що они вже 200 літ торгують у Львові бриндзею, оріхами, виноградом, сливками і инними овочами. Але той Бойко, яким був перед 200 роками, таким самим лишив ся і днес, з лица, одежи, способу життя і навіть веде торгівлю так само, як вели єго предки перед 200 роками. І нині є мало між ними, що уміють читати і писати. Через так довгий протяг часу не причинились они до витвореня стану купецкого, ані навіть до піднесеня садівництва в краю, того головного продукту, котрим торгують. Давнійше рік-річно закуповували они сливки і виноград в Угорщині і Славонії, а яблока і грушки спроваджували навіть з Тиролю, доробляючись не рідко гроша — а днес від часу, коли львівський магістрат для окраси міста усунув Бойків з заниманых ними цілі десятки літ становис і визначив їм на передмістях для торгівлі овочами недогідні для публіки місця, то тимчасом жиди в поблизім сусідстві давнійших становис Бойків поотворювали склепи, в котрих торгують нині на широкі розміри овочами, спроваджують цілими вагонами сливки, виноград і т. д., одним словом здобули і загорнули в свої руки ту торгівлю, а витиснені Бойки ледви животіють нині при страганах на передмістях. Чи ж Бойки не могли так само поотвирати склепи для торгівлі з овочами, як поотвирали їх жиди? Чи Бойки не могли зорганізувати ся, щоби спільними силами не дати собі жидам відерти сєї галузі торгівлі, котрою они занимали ся від 200 літ? Нинішня сумна доля Бойків, що торгують овочами у Львові, є льогічним впливом малого їх образованя, браку всякої організації між ними, та хотий в послідних часах, коли увиділи грозиче їм небезпеченство, проявили солідарність для ратунку своєї позиції, однако при таких стані, в якім находять ся Бойки у Львові, не уратують ся від неминулої згуби.

Гляньмо тепер на жидів, на те безземельне племя, а безземельність грозить такожі нашому народови. Жид не сіє, ані оре, а живе промислом. Чи так само, як жид, не може жити ані один з наших людей, котрим за тісно вижити з родиною з рільного господарства? Однак памятати належить на ту одну важну обставину, що нема жиди, котрий не умів би читати та писати, хотий би по свому. Кождий жид стареє ся учити свої діти читати, писати і рахувати та посилає їх до торгівлі. В молодім отже віці витворяє ся у жидів змісл купецкий, котрий відтак переходить у них в тіло і кров, а з практикою набувають они купецкі відомости і сприт. Натомість Бойки, що від 200 літ торгують у Львові, не журять ся о свої діти. Не учать їх читати, писати та рахувати, ані не дбають про те, чи їх дитина ходить до школи, але лишают її самонас дома для помочи при господарстві і доперва, коли син осягає 20-ий рік життя або і більше, забирають єго до Львова і тут розпочинає ся єго практика торговельна від того, що кажуть єму посити фаску з бриндзею, мішка з оріхами і т. п. Чи в таких условинах і в тім віці може витворити ся змісл купецкий, знане і замилуване до торгівлі з користію для загального добра народу? Обовязком поете крамарів повинно бути доповнити своє образоване шкільне та не заведбувати посилати свої діти до школи. Там, де случайно школи нема, треба доконче постарати ся о те, щоби хтось учив діти, а коли навчають ся читати, писати і рахувати, треба їх зараз втигати до практичної торговельної науки в крамниці, не виключаючи від сего і доньок, понеже жінщина з природи є спритнійша і цікавійша, а що важнійше, замилуване до торгівлі стає дідичним для дальших поколінь.

Як все в ирироді йде після правил, на пр. як земля не може обертати ся днес в право а завтра в ліво, так і в купецтві є певні постанови, котрих купець безусловно мусить придержувати ся. Постанов тих не дала нам природа, але они є здобутком довголітних досвідів купецких та стали ся для купців евангелієм. Заким скажу про ті купецкі постанови, уважаю відповідним попередно примітити, що успішний розвій крамниці залежить не мало від місця, в якім она находить ся. Найвідповіднійшим є то місце, куда люди найбільше переїздять. Если село тягне ся здовж краєвої або иншої дороги, то найліпше помістити крамницю в середині села в на-

ріжнім домі, котрий стоїть на перехрестю доріг, щоби кожному своєму чи чужому впадала в очи крамниці. Бели же село тягне ся дуже довго попри дорогу, то в такім селі може бути 2 і 3 крамниці відповідно до місцевих потреб і на відповідно видних місцях, однак в певнім віддаленю одна від другої на розі перехрестних доріг. В інших случаях, коли село забудоване більше в купі, потреба старати ся помістити крамницю в осередку села, щоби була кожному на руку. При тім повинен старати ся крамар, щоби приступ до крамниці був для людей догідний та вищутрований, а кошту сего не пожалує ніколи.

Що-до кулецьких постанов, то є они оті:

- 1) Поважай зверхність, люби свого ближнього і починай кожде діло в імя Боже.
 - 2) Не будь простаком, але чемним в словах і приятним в руках. Чемність надить купуючих, а простацтво відстрашує.
 - 3) Замовляй товар завчасу коли потреби (перед святами, відпустом, ярмарком).
 - 4) Не спроваждай на кредит много товару на раз, бо може лучитись, що за него не будеш міг в означенім рачинці заплатити.
 - 5) Найціннішим капіталом для крамаря є его клієнти, є є ті, що у него купують.
 - 6) Не продавай лихого або зінеутого товару, бо той, що купить, не прийде більше до тебе і розкаже другим.
 - 7) Кождий лихий товар, який продаш в своїй крамниці, копле-гріб для тебе.
 - 8) Добрий товар має силу магічну, притягає людей без кінця.
 - 9) Навіть дешевий товар мусить бути добрий.
 - 10) Означай товар свої цінами чіткими (є що коштує 1 кат. або 1 м.), або не означуй ніякими цінами. Ціни означені тайними знаками дають часто підставу до підозріння.
 - 11) Кождий, що у тебе купує, повинен стати ся твоім приятелем.
 - 12) Хто продає дуже дешево, той або ошукує або є в грошевих клопотах.
 - 13) Хто уділяє скоро кредиту (дає на борг), той скоро здобуває добре імя, але тільки між злими платниками.
 - 14) З новою клієнтелею діє ся то само, що з новим помешканем. Дперва по певнім часі знає ся, дячого попередній льокатор перевиє ся деінде.
 - 15) Роби рахунок з купуючим тільки на папера, а ніколи в голові.
 - 16) Маєш щось дешевого купити, то купи, купця на то все знайдеш.
 - 17) Упорядкуй свій товар так, щоби був милый для ока, бо тим надий людий до купна.
 - 18) Не купуй річий крадених, бо нічо не є дешевше як прокляте.
 - 19) Додержуй слова в кождім зобовязаню.
 - 20) Страта в відповіднім часі буває часто зиском.
 - 21) Уважай на сотики — дукати будуть самі на себе уважати.
 - 22) О добре імя старай ся як о своє око.
 - 23) Довідуй ся пильно, чи продає хто в місци однаковий товар і тримай ся з ним одної ціни, бо кождий переконавши ся, що береш більше, не прийде до тебе.
 - 24) Веди точно свої записки.
 - 25) Не будь скорий ручити за другого.
 - 26) Обходи ся з прислугою добре і справедливо, а при тім не забувай на то, що купець сам є найліпшим своїм слугою, і
 - 27) памятай, що праця постійна, витревала і докладна в однім і тім самім заводі вічає ся завжди добрим успіхом, є є не лови ніколи дві курки за хвіст.
- Отсе є постанови, які повинні бути правилом життя для всіх наших крамарів.
- Вкінци мушу згадали ще про виставу крамничних товарів. Кождий повинен старати ся як найбільше свого товару виставляти на вид для принади, бо нераз сей або той, хоч не думає щось купити, але переходячи коло склепу замить якусь річ, та пригадає собі, що она єму потрібна, або взагалі єму подобає ся, та поступить до крамниці і купить.
- Дятого вікна в крамницях повинні бути великі, а в них порозвішувані, або принадно уло-

жені річи. Заможніші крамниці можуть крім того дати собі зробити ошклені шафки, в котрих вивісили би в день на дверех ріжні річи на показ, якими торгує крамниця.

(П. Т. передплатників прошу дати се число часописи до перечитаня крамареві).

Іван Бачинський, касир «Дністра».

Родимці!

Бодрім ся! Сям кличом, що і філософ римский відявляв ся до своєї суспільности: *in corpore sano, mens sana* — відзявляємо ся і ми Соколи столиці галицької Руси до Вас, любі Родимці. Той клич то наша будучність — а метою є не лиш розвій сил духових, але і фізичних.

Памятаймо, що і найбільший розвій духовий упадає з занедбанем сил фізичних.

Ми скитаємо ся під тинном — ми не в силі навіть прийняти у себе гідно наших чужих другів, бо не маємо власної хати.

Ми відчули сей біль, се прикре упослідженє і ми — ми зірвались до лету.

Родимці! не зливайте наших крил водою, додайте нам сил, додайте віднаги до лету.

Ми не жадаємо великих жертв від Вас, не жадаємо посьвятити — жадаємо лише дрібної прислуги, якої ворогови не відмовляє ся.

Ми видали облігації по 10 К, зворотні найдалше до десять літ.

Се підвалина наша, за котру мусить стати наша власна хата. Родимці! розкупіть ті облігації, позичте нам тих десять корон, котрі в протягу десять літ зобовязуємо ся звернути — а здвигнемо величний храм слави для Вас, для нас — для нашої бідної Русі-України.

Ми пересвідчені, що не найде ся підинсьвідомий Русин-Українець, котрий не уважав би за свій народний обовязок поперти наші змаганя і закупном тих облігацій-позичок причинити ся до здвигненя гідної столичного міста «Сокольні» — в якій кріпитись буде в здоровім тілі сальний дух.

Не ударяємо в штучну струну патріотизму, бо думаємо, що так само кождий сьвідомий думає.

Ми в тій гадці видали ті облігації.

Зголошувати ся по облігації письменно або лично можна все у д. Ів. Бачинського, каспера «Дністра» — або в «Соколї», Львів, ул. Підвале ч. 7.

Комісія для будови дому «Сокола» у Львові.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядю о вирівнанє залегlostий та о приєднуванє нам нових передплатників.

На грошевих переказах просимо дуже чітко виписувати адресу: «Адміністрація часописи Руслан».

Ціна поодиноких чисел нашої часописи знизена на 10 сотиків.

НОВИНКИ.

— **Календар.** Ві вторник: руско-кат. Евзевія; рим.-кат. *Пр. Д. Марій Громи.* — В середу: руско-кат. Максима, Евгения; рим.-кат. Власія.

— **Товариство взаїмного кредиту «Дністер»** уділяє селянам-господарям, котрі посядають власну землю в відповідній скількості і вартости, позички на продуктивні ціли, як прим. на прикупленє землі, купно худоби, будови будинків, силати частий родинних, і т. д. Услівя позички і сплати догідні і селяни радо користали ся позичко «Дністра». В р. 1903 уділило Товариство 775 позичок в сумі 566.640 К. Особливо потребують селяни більших позичок, коли в громадї або сусідстві на продаж більша скількість землі, або графляє ся до купна ліс, винаєм пасовиска і т. и. У всіх таких потребах уділяє Товариство кредиту, відповідно до предложеної гіпотеки, з найбільшою скоростю, хотяби розходило ся о більшї позички. На примір в р. 1903 уділено на купно землі до Добруєва і Пил, жовківського повіта, 45 позичок в сумі 45.000 К, до Босер, гусятинського повіта, 24 позичок в сумі 16.670 К, до Підгайчик, Сервер, Янковець, золочівського пов., 19 позичок в сумі 20.000 К, до Олеська 12 позичок в сумі 7.130 К, до Гребенець, жовківського пов., 8 позичок в сумі 11.900 К, передтим, попереднього року, до Телячого і Мужилова в підгаєцькім пов. 28 позичок в сумі 35.000 К, до Перекоє калу-

ского пов., 16 позичок в сумі 10.050 К, до Стронятина, львівського пов., 7 поз. в сумі 6.550 К і т. д, разом в тих 8 случаях 153.200 К на купно землі при продажи більших комплексів, — а крім того більше як $\frac{3}{4}$ всіх прочих позичок, уділених поодинокю зголошующим ся селянам, були також на купно землі, чим допоможено селянам набути над 600 моргів землі в однім році. Товариство могло би ще більше зробити і уділило би ще більших сум, коли би при кождій нагодї, де є на продаж більша скількість землі, наші свьяченики, учителї, адвокати, нотарї і т. и. наклоняли і зорганїзували наших селян до купна та порадили їм звернути ся за позичками до «Дністра». Фондами розпоряджає Товариство достаточними, і не відмовило ніколи позички там, де позичаючий представив відповідну гіпотеку; — має також до розпорядимости кредит в інших банках, з котрого не потребувало користати, — бо своїх руских капіталів виліває на вкладки достаточна сума. В 1903 році вложено на книжочки 856.528 К, піднято вкладок в тім році 515.271 К. З кінцем року остало 1558 вкладок на 4% в сумі 1.444.589 К. Фонд резервоу Товариства вносьть 16.354 К, резерва спеціяльна 1.501 К, фонд на ріжницю курсів 3.602 К, уділи 109.835 К, разом фонди власні Товариства 131.294 К.

Активна Товариства з кінцем 1903 р.: Цінні папери 93.093 К, вкладки в товариствах 120.585 К, льокация на рах. біжучім 22.891 К, в щадницї поштової 22.130 К, готівкою в касі 21.982 К і позички уділені на 2.292 скриптах 1.212.683 К і на 212 векслях 118.148 К.

З повнешого перегляду актив видко, що Товариство має до розпорядимости готового чинного капіталу 280.681 К, котрими може заспокоїти навіть більшї потреби кредиту при парцеляції і інших нагодах, — належить проте селян наших організувати і звертати ся за кредитом до «Дністра». Проценти від позичок $5\frac{1}{2}\%$ річно і 1% на кошти адміністрації; при розкладі на 20 рат піврічних рата амортизаційна на сплату капіталу і проценту вносьть 6 К 72 с. від 100 К. — *Дирекція.*

— **Баль «Основи» у Львові.** Прагадуємо, що вечерницї тов. а українських технїків «Основа» відбудуть ся дня 8. лютого в великій сали «Народного Дому». Балевий комітет заздалегідь придумав багато веселодіванок, так, що наші красавиці, які зволють своєю присутностю упримити веселу хвилю, вносьть як пайкрасші спомани. Цікавість в одній частї заспокоїмо, а іменно що-до карнетів. Наші технїки, які в досліднім чїсі стали вельми практичними і сям разом поступили так, жертвуючи своїм красавицям карнетики в виді мірничих стяжок незвичайно елегантно виконаних. Для тих, що їх мірничї стяжки мало інтересують, приготовлено вид величезного мосту в Яремчу; сей міст буде натуральної величини. Крім того є ще багато інших несподіванок. Про недостачу молодїв, охочих до танцю нема чога лякати ся, їх буде ціла хмара. Балевий комітет приминить ся до покликку «Кружка укр. дівчат», аби не допустити на балю китаць; за те кождий танецник обовязаний даги своїй партнерці кокарду на будову народного театру. Чаруючого ефекту приспорить балеви ориґинальний котїлїон при електричнім освітленю. Буфет гігієнічно уладжений. Комітет подбав о все, що було в его силі, аби вечерницї винали величаво, а половину чистого доходу призначив на будову укр. руского театру.

— **Пожарний «Сокол» в Базарі,** чортківського повіта, засновано на статуті львівського «Сокола». Намісництво затвердило вже статут.

— **3 «Академічної Громади».** На вчерашних н. дзвич. загальних зборах товариства ухвалено одногласно (без дискусїї) не прийняти 100 (сто) К запомоги, уділеної тов-у кравчим виділом. При доновняючїм виборі Виділу вбрано: Романа Стельмахова, студ. філос. писаром; Івана Джиджару, студ. філос., бібліотекаром; Метислава Січинського, студ. прав. контрольором; Олексу Бйцуна, студ. філос., касиром оборотного фонду; Івана Поповського, студ. філос., господаром; заступниками виділових: Мирослава Гаврилова, студ. філос. і Волод. Електоровича, студ. прав.

— **Роковини смерти бл. п. архикн. Рудольфа.** В суботу, в роковини смерти бл. п. архикн. Рудольфа, удав ся цїсар до крипти церкви Капуцинів на молитву. Цїсаря вразило мило, що саркофаґ архикнзя приокрашено цвітими, і вшитував ся гвардіяна, хто надіслав цвітї. По 0-хвилевім побутї повернув монарх до замку. Архикн. Людвик Віктор надіслав гарну китицю цвітїв, котру зложено на домовинї. О год. 11. перед полуднем відправлено поминальне богослуженє за упокій душі бл. п. наслідника престола.

— **В Рускій Раві** завязало ся повітове товариство кредитове «Віра» стовар. зареєстроване в обмеж. порукою. Членами дирекції є: Мих Слонецький, нач. директор; Евг. Горницький, ди-

ректор-каснер; Павло Гарасим, дир.-контрольор. Удїл виносить 20 К.

— „Спілку ощадности позичок в Ланчині, стоваришене зареєстроване в необмеженою порукою“ вписав окр. суд в Станиславові до реєстру стоваришень. Членами заряду є: о. Дмитро Лисий, завідагель п.рохі, настоятель; Яким Петровський, заст. настоятеля, та учит. Олена Січівська, Мартин Паньковський, Мих. Горбовий і Ол. Косяк.

— Міністерияльне розпорядженє. W. Ztg. оголошує розпорядженє міністерств просьвіти і скарбу, котре зміняє міністерияльне розпорядженє з 16. пабліста 1898. р. в сираї душаствреких доходів.

— Чутка про уступленє буковиньского президента. Черновецка Allg. Ztg. донесла позавчера в телеграмі з Відня, що теперішній президент краю кн. Кондрат Гогенльогє Шлінгсфієт має бути іменованій намісником Стирї, задля того, що теперішньому намісникови гр. Клярїому предложено висше двірське достоїнство. Президент краю, кн. Гогенльогє, заперечив сїй чутці, коли в сїй сираї питала єго одна з черновецких редакцій і запевнив заравом, що не уважає теперішнього свого становища за прехудше, позаяк горячо бажає посьвятити свої сили і старання розвиткови Буковини і то на довший час.

— Затвердженє вибору. Цісар затвердив вибір Ром. Вибрановского, власт. дїбр в Ушковичах, на презеса, а Ад Третера, власт. дїбр в Кролівських Ляшках, на віцепрезеса повітової ради в Перемішлянах.

Родимці! Памятайте на селянську бурсу „Шкільної Помочи“ в Снятині, в якій містять ся ученики реальної школи!

Посмертні оловістки

Марія з Підлісецких Петрушевичева, жінка п. Івана Петрушевича, звісного письменника і економіста, перебуваючого тепер в Англії, упокоїла ся в суботу по довгій недужі в домі свого батька, о. Підлісецкого, пароха в Добрянах коло Ширця. Покійна була приватною учителькою гри на фортепїані, яко член „Кружка укр. дївчат“ брала участь в рускїм публичнїм житю у Львові і задля своєї ідейности та праведного характеру тїшила ся загальною симпатією в крузі своїх знакомих. В. І. п.

Телеграмп

з дня 1. лютого.

Брукселя. Etoile Belge доносить, що цісар Вільгельм відвідає ще сего року короля Леопольда в Бруксели.

Берлин. Горизонт на далекім Сході досить захмарений і як можна вносити з наспїлх вістей, заносить ся скорше на війну, чим на мир. І так французскі посередники старають ся закупити в Лізбоні для Росії чотири панцирні кораблі від португальского правительства і жертвують за них 100 мільонів франків. Однак португальське правительство відкидає до сеї пори сю пропозицію. Local Anzeiger доносить знова, що Сполучені Держави є безпосередно інтересовані в тім, щоби Росія не заволодїла цілою Манджуриєю. Перекопанє панамского каналу не має служити лише для торговлі з Филиппинськими островами, але має на метї пособити торговлі Спол. Держав в Азії. Сполучені Держави мають в Манжурії так само важкі інтереси, як і Япанія, тому підбурюють єї до війни, запевнюючи в случаю програної своєю інтервенцією, аби япаньське правительство не потерпіло надто великих страт.

Париж. Петербурскій кореспондент париского дневника New York Herald-a, котрий має зносини з впливовими російськими кругами, дізнає ся, що між правительством німецьким а даньским заключено тайний договір, силою якого Німеччина обов'язує ся на случай російско-япаньскої війни і співучасти в нїй Англії, заняти Копенгагу, а то в ціли замкненя доступу до Балтійского моря, с. є. не випущеня російських кораблів, а заравом недопущеня на се море англійських кораблів. — В данім случаю Німеччина окупувала би лєкїньску провінцію.

Сан Домінго. Ворохобники заняли другий раз місто Сан Педро де Менчі, по зведеню завзятої борби. Положенє стєлиці є вельми критичне.

Товариство взаїмних обезпечень

ЛЬВІВ
РИНОК Ч. 10.

„ДНІСТЕР“

ДІМ
„ПРОСЬВІТИ“

одинокє рускє товариство асекураційне, заснованє в 1892. р.

обезпечая будинки, движимости, збіжє і пашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. є надвишкє з оплат розділяє межє членів яко звороти; в послїдних трєх літах виносив зворот 8%.

ДНІСТЕР

виплачує шкоди дуже скоро а оцінку шкід переводить разом з делегатом і місцевими членами. За 10 літ виплатив 6.064 відшкодовань в сумі 3,187.258 К.

ДНІСТРА

полїси приймають при позичках Банк краввий і каси ощадности.

ДНІСТЕР

посередничить при обезпеченях на житє в краківскім Товаристві, відступая часть провізії з таких обезпечень на рускі добродїйні ціли; для того на житє треба обезпечити ся тїлько через „Дністер“.

ДНІСТРА

Фонди виносят з кінцем 1902. р. 838.864 К і всі уміщені в цїнних паперах пупїлярних.

ДНІСТЕР

удїляє агенції селянам особливо там, де єще не роблять дотеперішні агенти.

ДНІСТРА

агенти заробили вже 432 тисячів корон провізії.

Фахово рільнича часопись

„ГОСПОДАР“

(Перемішль, Побережє ч. 1)

зачала з 1904. р. семий рік свого видавництва. Виходить щомісячно в 16 сторонах битого друку, містить короткі, точно оброблені відомости з найновїйших практик господарских (до 200 статей в році), приміненних до потреб меншої посїлости і коштує в дорожї передплати дві корони річно.

Запросини до передплати.

Перший руский ілюстрований

КАЛЕНДАР МУЗИЧНИЙ

НА Р. 1904.

в богатим і одноким в своїм роді додатком літературним опустить незадовго прасу друкарську.

Число примірників обмеженє на число передплатників.

Передплата 2 К 10 с (вже з оплатою почти).

Замовляти Календар музичний можна ще до кінця сего місяця, надсилаючи почтовий переказ під адресою: Р. Зарицкий, у Львові, ул. Кепперника ч. 16, 1 пов.

Colosseum в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

— Від 1. до 15. лютого 1904. —

Нова

величава

програма!

Щоденно о 8. год. вечер представлєнє. В недїлю і свята 2 представлєнє о 4. год. попол. і 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представлєнє. Білєти вчаснїше можна замовляти і набути в конторі Пльова при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Християньскій Календар МІСІОНАРЯ

на 1904 рік

коштує лише 50 сот., а з поштовою пересилкою 60 сот. Зміст богатий, ілюстрації гарні. При закупнї більше примірників вельми значний опуст. Висилає лише за готівку: Видавництво Чина св. Василя В. в Жовкві.

ЕКОНОМІСТ

місячник економічно-господарскій, орган стоваришенє заробкових і господарских, почав виходити у Львові під редакцією д-ра Михайла Коцюби і Костя Паньківского. Річно коштує 5 К. Адреса Редакції і Адміністрації: Львів, Ринок 10.

В книгарни Товариства ім. Шевченка і в книгарни Ставропільській можна дістати отєї праці видані проф. д-ром Ів. Копачом:

Будучність гімназий. Ціна 1 К.

Партийна політика і морал. Ц. 50 с.

Родинне житє (під розвагу руским «соколкам і паннам»). Ц. 50 с.

Соціалїзм, етика і політика (під розвагу «старшим і молодшим»). Ц. 50 с.

Три перші праці зладжені на основі творів професора берлинського університету д-ра Фрідріха Паульзена.

Зарваницю

поему Василя Щурата можна замовляти лише в Ставропільській книгарни у Львові.

ул. Руска ч. 3. Ціна з поштовою оплатою 25 сот.

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк Гіпотечний

Віддїл депозитовий

приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок бїжучий, приймає до перехованя папєри вартїсні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подїбно як в інстатудиях заграничних т. зв.

Депозити сховковї (Safe Deposits)

За оплатою 50 до 70 корон річно, депозитар дістає в сталевій касї панцирній сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своє майно або важкі документи.

Під тим зглядом поробив Банк гіпотечний як найдогіднїйш зарядженя. Приписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у віддїлі депозитовим.